

عهد و گفتگو

تفسیر پاراشای هفته
توسط ربای ساکس

"من باور دارم" - تفسیرهای تورات از ربای لرد جاناتان ساکس در سال ۵۷۸۰

پاراشای هفته: بهار - بخوکوتای ۵۷۸۰

قدرت یک لعنت

Rabbi Lord Jonathan Sacks

The Power of a Curse

Behar-Bechukotai 5780

سفر لاویان [ویقرا] تصویر دقیقی از برکت هایی را نشان می دهد که اگر افراد قوم به عهد خود وفادار بمانند دریافت می کنند. سپس لعنت هایی را برمی شمرد که اگر وفادار به عهد نباشند بر آنها فرود خواهد آمد. اصل کلی روشن است. در دوران توراتی، سرنوشت یک ملت، آینه ای از رفتار آنها بود. اگر درست رفتار می کردند، ملت پربرکت می شد. اگر بدکاری پیشه می کردند، عاقبت بدی در انتظار آنها بود. انبیاء این شناخت را داشتند. به قول مارتین لوتر کینگ " طاق دنیای اخلاق بلند است، اما انحای آن به سمت عدالت است." ¹ خوبی و بدی نه همیشه بیدرنگ، اما سرانجام با خوبی و بدی پاداش داده می شوند.

¹ این گفته از دکتر کوترکینگ است که بارها آنرا بیان کرده، از جمله در راهپیمایی از سلما در ۱۹۶۵ هنگام پاسخ به این پرسش: چقدر طول می کشد که من عدالت اجتماعی را ببینم؟ این گفته،

پاراشای این هفته اجزای این معادله را شرح می دهد: "اگر از خدا پیروی کنی، باران در فصل مناسب خواهی داشت، زمین محصول و درختان میوه های خود را به بار خواهند آورد و صلح برقرار خواهد بود". اما لعنت ها سه برابر مفصل تر هستند و زبانی بس تندتر برای بیان آنها به کار می رود:

"اما اگر به من گوش ندهی و همه این فرمان هارا به جا نیاوری... آنگاه با تو چنین خواهم کرد: بر تو وحشت ناگهانی، بیماری های کشنده و تبی فرود خواهم آورد که بینایی و قدرتت را نابود سازد... تکبر لجوجانه ات را درهم خواهم شکست و آسمان بالای سرت را همچون آهن و زمین زیرپایت را همچون مفرغ خواهم گردانید... جانوران وحش به سراغت خواهم فرستاد تا تو و فرزندان و رمة ات را بدرند و چنان شما را اندک شمار کنند که جاده هایتان متروک شوند... زمینت بایر خواهد شد و شهرهایت به ویرانی خواهند نشست... قلب آنهایی را که از شما باقی بمانند در سرزمین دشمنانتان چنان لبریز از وحشت کنم که صدای جنییدن برگ، آنها را هراسان سازد. چنان بدونند که گویی از تیغ شمشیر می گریزند و به زمین بیفتند بی آنکه کسی در پی آنها باشد". (لاویان ۱۴-۳۷:۲۶)

در این متن، ادبیات پرخشونتی به کار رفته است. تصاویر زنده هستند. آیه ها ضرباهنگی تپنده دارند، چنان چه گویی سرنوشت وخیمی که در انتظار ملت است، گریزناپذیر، افزایشده و پرشتاب می باشد. تاثیر متن با تکرار ضربات چکشی و کوبنده تشدید می شود: "اگر پس از این همه... اگر همچنان سرستیز داشته باشی... اگر با وجود همه اینها...".

امروز از قول او بسیار نقل می شود، در حالی که خود کینگ آنرا از قول کشیش و طرفدار الحاق و الغای بردگی قرن نوزدهم تیودور پارکر اهل ماساچوست گفته است.

واژه *keri* کلیدواژه ای در این پاراشا است که هفت بار تکرار می شود. این واژه هیچ جای دیگر در کل تنخ به کار نمی رود. معنای آن ناروشن است. می تواند معنای یاغیگری، لجاجت، بی تفاوتی، سختدلی، بیزاری یا بیخیالی بدهد. اما اصل بنیادی مطرح شده توسط این واژه روشن است. خدا می گوید اگر با من با *keri* رو به رو شوی با همان صفت با تو رفتار خواهم کرد و در هم خواهی شکست.

رسمی قدیمی بوده که با رسیدن به این پاراشا و تثبیه ۲۸، *tochachah* یا لعنت ها را با صدای کوتاه در کنیسا می خوانده اند تا از قدرت وحشت افزایی آن در صورت بلند خواندن بکاهند. ولی این لعنت ها وقتی خوانده می شوند به اندازه کافی دهشت زا هستند. در هر دو مورد این پاراشا و تثبیه، متن مربوط به لعنت ها طولانی تر و تصویری تر از متن برکت ها است.

این به نظر تناقض دارد با یک اصل زیربنایی یهودیت که می گوید سخاوت خداوند برای کسانی که به او ایمان دارند، بسی بیشتر است از مجازات های سرپیچی کنندگان. "خدا، خداوند، خدای رحیم و مهربان، دیرخشم، سرشار از مهر و احسان است و عشق به هزاران هزار دارد... او فرزندان و فرزندان آنها را تا سه و چهار نسل به خاطر گناهان پدرانشان مجازات می کند" (خروج ۶-۷:۳۴). راشی چنین محاسبه می کند: "پس بنابر این، میزان پاداش، پانصد مرتبه بیشتر است از میزان مجازات، زیرا در مورد میزان برکت ها می گوید: "عشق به هزاران هزار دارد" (یعنی دستکم دوهزار نسل بعد)، در حالی که مجازات حداکثر تا چهار نسل پابرجا می ماند.

کل دیدگاه بیان شده در سیزده صفت احسان خداوند این است که مهر و بخشایش خدا نیرومندتر از عدالت و مجازات او می باشد. پس چرا لعنت های پاراشای این هفته مفصل تر و شدیدتر هستند از برکت ها؟

پاسخ این است که خدا مهر می ورزد و می بخشد، اما با این شرط که پس از خطا کردن، ضمناعتراف و ابراز پشیمانی، با آنها که بدرفتاری کرده ایم جبران و طلب بخشش نماییم. در سیزده صفت احسان خداوند این جمله هست: "با این حال خطاکار را بی مجازات نمی گذارد" (خروج ۳۴:۷). خدا خطاکار توبه نکرده را نمی بخشد، زیرا اگر چنین باشد، دنیا نه جایی بهتر، بلکه بدتر می شود. آدم های بیشتری به خطاکاری روی می آورند اگر هیچ مجازاتی برای کارهای خود نینند.

دلیل شدت لعنت ها این نیست که خدا مجازات را دوست دارد، بلکه معکوس آن است [که خدا مجازات کردن را دوست ندارد]. تلمود می گوید که خدا وقتی می گذارد مجازات بر سر مردمش فرود می آید، می گرید: "وای بر من که به خاطر گناهان آنها خانه ام را ویران، معبدم را خراب و آنان [فرزندانم] را در میان ملت های دنیا پراکنده کردم."²

لعنت ها به منظور هشدار بیان شدند. هدف آنها بازداری، ترساندن و پرهیزدادن بود. آنها مانند خطاب یک والدین به کودک خردسالی است که دارد با سیم برق بازی می کند. والدین، ناچار به ترساندن کودک هستند، اما این کار را از روی عشق و نه بیرحمی انجام می دهند.

نمونه کلاسیک آن در کتاب یونس دیده می شود. خدا به یونس نبی می گوید که به نینوا برو و به مردم بگو "چهل روز دیگر نینوا ویران خواهد شد". او چنین می کند. مردم حرف او را جدی گرفته، توبه می کنند. سپس خدا از تهدید ناپود کردن آنها درمی گذرد. یونس به خدا شکایت می کند که با این کار او را مسخره نموده و نبوت او تحقق نیافته است. یونس تفاوت میان نبوت و پیش بینی را نفهمید. اگر یک پیش بینی تحقق یابد، موفق شده است. اگر نبوت تحقق بیابد، نشان شکست است. نبی به مردم می گوید که اگر خود را تغییر ندهند، چه اتفاقی خواهد افتاد. نبوت نه یک پیش بینی، بلکه یک هشدار است. نبوت، آینده ای هراس انگیز را

² Brachot 3a.

توصیف می کند تا مردم را متقاعد به تغییر روش کند. *tochachah* یا شرح لعنت ها چنین کاربردی دارد.

جان تایرنی و روی بامیستر بر اساس شواهد علمی محکم استدلال می کنند که بدی تاثیر بسیار بیشتری بر ما دارد تا خوبی. ما توجه بیشتری به اخبار بد می کنیم تا به اخبار خوب. سلامتی بد بر زندگی ما بیشتر تاثیر دارد تا سلامتی خوب. انتقاد، بیش از ستایش روی ما اثر می گذارد. شهرت بد آسانتر از شهرت خوب به دست می آید و با دشواری بیشتر از میان می رود.

انسان ها این گونه طراحی و برنامه ریزی شده اند که نسبت به تهدید هشیار باشند و به سرعت به آن واکنش نشان دهند. تشخیص ندادن حضور یک شیر می تواند خطر بیشتری داشته باشد تا ندیدن یک درخت. تشخیص مهربانی یک دوست، خوب و دلپذیر است، اما به اندازه نادیده گرفتن خطر یک دشمن اهمیت ندارد. یک خیانتکار می تواند به کل یک ملت خیانت ورزد.

در نتیجه، ترکه، محرک نیرومندتری از هویج است. ترس از لعنت ها بیشتر می تواند به تغییر رفتار بینجامد تا میل به برکت ها. تهدید به مجازات، موثرتر است از وعده پاداش. تایرنی و بامیستر دیدگاه خود را براساس بررسی گستره ای از موارد تربیتی و نرخ جنایت ها بیان می کنند. وقتی رفتار نادرست مجازات دارد، مردم درست تر رفتار می کنند.

یهودیت، دین عشق و بخشودگی است. اما همچنین دین عدالت نیز هست. مجازات های تورات از این رو بیان نشده اند که خداوند مجازات کردن را دوست دارد، بلکه از این رو است که خدا می خواهد ما رفتار درست داشته باشیم. کشوری را تصور کنید که قانون دارد، ولی مجازات ندارد. آیا مردم آن از قانون پیروی خواهند کرد؟ خیر. در آن صورت هر کس خر خود را سوار می شود و از کوشش های دیگران بهره مند می گردد، بی آنکه خود مشارکتی کند. بدون مجازات هیچ قانون موثری قابل اجرا نیست و بدون قانون، هیچ اجتماعی باقی نمی

ماند. هر چه بدی را با شدت بیشتر تشریح کنیم، به احتمال بیشتری مردم راه خوبی را در پیش خواهند گرفت. از این رو *tochachah* تا این اندازه مهیب، تند و هراس انگیز بیان شده اند. ترس از بدی، نیرومندترین انگیزه برای درپیش گرفتن نیکی است.

من باور دارم که هشدار در مورد بدی به ما در گزینش راه خوبی کمک می کند. اکثر مواقع به دلیل نیندیشیدن به پیامدهای کار خود، گزینش های غلط انجام می دهیم. این گونه بود که گرمایش زمین و فروپاشی های مالی اتفاق افتاد. این گونه جوامع، همبستگی خود را از دست می دهند. مردم در اکثر مواقع، فقط امروز را می بینند و نه فردایی پس از آن را. تورات با تصویر کردن دردناکترین ریزه کاری ها در مورد عاقبت ملتی که به مسئولیت های اخلاقی و معنوی خود عمل نکند به تک تک نسل های ما چنین پیام می دهد: آگاه باشید. برحذر باشید. لجام گسیخته نشوید. آن زمان که یک جامعه شروع به فروپاشی کند، دیگر خیلی دیر است. از بدی پرهیزید. نیکی را برگزینید. درازمدت بیندیشید و راهی را در پیش بگیرید که به برکت ها می رسد.

شبات شالوم

Jonathan Sacks

The Office of Rabbi Sacks

برای دیگر آثار ربای ساکس لطفاً از این تارنما بازدید فرمایید - www.rabbisacks.org
کلیه حقوق محفوظ است • دفتر ربای ساکس توسط بنیاد عهد و گفتگو حمایت می شود

*ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی توسط

شیریندخت دقییان Shirin D. Daghighian Persian Translation